

Svenskmedia

- Politisk ideologi i vardagen

Abstract

Denna uppsats behandlar diskursen kring vilken roll svenska tidningars politiska ideologi spelar i samband med att de publicerar nyhetsartiklar. Studiens metod utgörs, till största del, av en lingvistisk textanalys på Aftonbladets, Sydsvenskans, Helsingborgs Dagblads och Svenska Dagbladets tryckta artiklar från den 23 juli 2011. Studien behandlar dock endast de artiklar som berör händelserna i Oslo och på Utöya dagen innan. Studien visar att det finns skillnader i hur de olika tidningarna skildrar dåden. Den visar även att det, i varierande grad, finns politiska undertoner i de olika tidningarna. Den fastslår dock inte att det är den politiska ideologin som skapar skillnaden utan belyser bara att en del av skillnaden är de politiska undertonerna.

Nyckelord: Media, ideologi, tidningar, politiskfärg och Utöya

Antal ord:6835

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Hypotes.....	1
1.2	Begrepp	2
2	Teoretisk bakgrund	3
2.1	Politiska ideologier.....	4
3	Metod	5
3.1	Val av analysenheter och analys period	5
3.2	Urval.....	5
3.3	Analysmetod.....	6
4	Resultat:	10
4.1	Metaforer.....	10
4.2	Syntax:.....	11
4.3	Ordval.....	13
5	Diskussion	15
5.1	Metaforer.....	15
5.2	Syntax.....	16
5.3	Ordval.....	16
5.4	Avslutande tankegång	17
6	Referenser	19
6.1	Artiklar	19
6.2	Internet artiklar	19
6.3	Litteratur.....	20

1 Inledning

De senaste åren har det skett ett antal större våldsdåd i västvärlden, inte minst i London, Madrid, New York och nu senast i Norge. Även om dessa aktioner har varierat i storlek och bakomliggande motiv har de berört och skakat miljontals människor i västvärlden. Många individer har trott att ”*det händer inte här*”- till exempel majoriteten av journalisterna till artiklarna i denna studie. Alla dessa händelser har det mer eller mindre rapporterats om i olika medier runt om i världen. Uppmärksamheten och rapporteringarna kan variera mellan länder, samt även mellan de olika dåden. Denna uppsats behandlar framförallt hur samma typ av media kan skildra samma händelse på olika sätt. På grund av studiens begränsningar, att det är en B-uppsats, kommer undersökningen enbart att studera tidningars skildringar av ett visst händelseförlopp.

Baserat på en idé om den fria pressens mångfaldhet, att journalister tycker eller ser olika på samma händelser har vi skapat en övergripande frågeställning: finns det en skillnad i hur olika svenska tidningar nyanserar sin nyhetsrapportering?

För att besvara denna fråga med de resurser och den tid som tilldelats oss har den övergripande frågeställningen begränsats och en mer precis hypotes utformats. Denna hypotes berör bara en dag, den 22 juli 2011, dagen då bombdådet i Oslo och skottlossningen på Utöya ägde rum. Studien har ytterligare begränsats av då den enbart kommer att behandla tidningar i tryckt format från den 23 juli 2011. Motiveringen till detta kommer att presenteras senare i studien. Vi kommer dessutom att med hjälp av tidigare forskning om de politiska ideologierna att i vår teori belysa att de kan finnas en skillnad beroende på vilken politisk inriktning de olika tidningarna har. Denna tankegång leder oss till vår hypotes:

1.1 Hypotes

En tidnings politiska ideologi påverkar hur tidningens tryckta upplaga speglar händelserna i Oslo och på Utöya den 22 juli 2011.

Detta anser vi vara av intresse då vi lever i ett samhälle där vi, mer eller mindre frivilligt, tar in stora mängder av information dagligen. Syftet med denna studie är således att belysa hur media, medvetet eller omedvetet, kan påverka eller styra hur läsaren ser på en händelse.

1.2 Begrepp

Definitionerna på vad som anses vara *terrorism* skiljer sig mycket beroende på var i världen man befinner sig. Grundutgångspunkten som de flesta håller fast vid är att terrorism karaktäriseras av användandet av våld. Våldet kan utföras i flertalet olika former och målet är oftast att skada icke-kombattanter. Åsikterna om definitionen av terrorism börjar skiljas åt när man diskuterar målet med våldet samt vad de bakomliggande orsakerna är (Wilkinson, 2006, s.15-16).

Som nämnts ovan finns det ingen entydig definition av vad terrorism är. Den svenska regeringens definition av vad ett terrorbrott är baseras på EU:s rambeslut om bekämpande av terrorism. Säpos definition av terrorism är följande:

”terrorism är en gärning som allvarligt kan skada en stat eller mellanstatlig organisation om denna syftade till att:

- 1. injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller befolkningsgrupp,*
- 2. tvinga offentliga organ eller en mellanstatlig organisation att vidta eller avstå från att vidta en åtgärd, eller*
- 3. destabilisera eller förstöra grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturer.”*
(Säkerhetspolisen, 2011)

När vi i denna uppsats använder oss av termen media syftar detta på vad andra kallar massmedier. NE definierar massmedier som *”tekniska medier och medieorganisationer som förmedlar information eller underhållning till en stor publik, vilken nås i stort sett samtidigt av massmedieinnehållet”* (NE, 2012). Detta stämmer bra överens med vår definition av media.

Tryckt press används här som ett samlingsnamn på tryckta tidningar, men även tidningsartiklar som publicerats i tryckt format som gjort tillgängliga i samma, oförändrade, form på nätet. Detta stämmer bra överens med NE: s definition av termen press: *”press/.../ (är ett) samlingsnamn för tryckta massmedier som dagstidningar, populärtidningar och tidskrifter; även företrädare för sådana organ”* (NE, 2012).

2 Teoretisk bakgrund

Som teoretisk bakgrund har vi valt att utgå ifrån tänkandet om hur massmedia påverkar den bild vi skapar av en händelse. Ett flertal studier visar att massmedia formar och tillämpar informationen i nyheter efter mottagarnas intressen (Altheide, 2009 s. 20-21). Nyheter behöver dock inte vara falska eller osanna bara för att det inte skildras på samma sätt som i andra rapporter vilka behandlar samma ämne. Journalister arbetar i processer och strukturer som de själva inte kan styra. Därför kan inte en journalist ge en helt objektiv bild. Trots att han eller hon har fria händer att vara så neutrala som möjligt. Eftersom de tecken, bilder och text är alla konstruerade och därför anpassade efter sin målgrupp, därför ger inte nyhetsrapporteringen en opartisk spegelbild av händelserna (Falkheimer, 2006, s.153-154).

Den fallstudie som Jesper Falkheimer har gjort på hur den svenska pressen rapporterade under kriget vid Persiska viken 1990-1991, anser vi ger en intressant bild av hur media styrs och hur det kan påverka mottagarna. I fallstudien förklarar han att själva striderna inte var fokus för rapporteringen, utan att det var ”vanliga” svenskar som intervjuades och det var deras egna reaktioner som lyftes fram. Detta, skriver han, är ett effektivt sätt för att kunna skapa ett intresse, baserat på närhetsprincipen. Närhetsprincipen bidrar då till att läsaren lättare kan relatera till nyhetsflödet eftersom det bildar en uppfattning som man då enklare kan relatera till (Falkheimer, 2006, s.157).

Detta eftersom människor är mer öppna för nyheter när det handlar om händelser som de kan knyta an till. Ett exempel på detta är att man oftast har ett högre intresserade av de lokala nyheterna, de på sin ort, än vad man är för lokala nyheter som sker på en annan ort. Detta gäller dock bara om man inte har någon koppling till den avlägsna orten. Detta betyder att man kan skapa ett större intresse för nyheten genom att man ger läsaren en relation till händelsen när man i nyhetsartikeln väljer innehållet eller perspektivet (Schramm 1964 s. 134).

I den fallstudie Jesper Falkheimer gjort analyserar han hur de stridande parterna framställs i media. Han säger att det nästan blir framställt som en saga där de allierade framställdes som prinsen medan Saddam Hussein framställdes som draken. Hussein målades upp som ett mäktigt och kraftfullt monster eller galning. Denna skildring skapas samtidigt som man lyfter fram hans samtida misslyckanden i media och fick dessa att framstå som större misslyckanden än vad det egentligen var. Slutet blev som i en saga där prinsen besegrade draken och Prinsessan som då var Kuwait befriades. (Falkheimer, 2006, s.158-159).

2.1 Politiska ideologier

I denna studie har vi valt att utgå ifrån fyra olika tidningar, *Svenska Dagbladet*, *Aftonbladet*, *Sydsvenskan* samt *Helsingborgs Dagblad*. Dessa har olika ideologier såsom socialism, liberalism och konservatism - dessutom har vi även valt en politiskt oberoende tidning. Vi har valt att presentera deras ideologiska bakgrunder eftersom vi anser att detta är viktigt för att förstå analysen som vi senare genomför. Detta eftersom deras politiska inriktning kan ha en påverkan på hur en tidningsartikel skrivs, utformas och formuleras.

Första tidningen vi har är Aftonbladet, som är en kvällstidning som säljer lösnummer. I denna uppsats behandlar vi Aftonbladet som en socialistisk tidning. Som politisk rörelse vänder sig denna ideologi till arbetarna och ”*arbetarklassen*”. Socialismen ser på människan som en grupp som kan förändra samhället till det bättre och lösa eventuella ekonomiska eller politiska problem tillsammans (Larsson, 2006, s.77-76). Det är viktigt att inkludera hela gruppen och därför vill man minska klyftorna mellan fattig och rik genom välfärdspolitik. (Larsson, 2006, s.81-82). Lojaliteten till staten och sin egen nation är stark och man argumenterar för att samhällsförändringar ska ske gradvist.

Sydsvenskans kallar sig själv för en oberoende liberal tidning. Det liberala perspektivet har en bild av människan som en rationell varelse där samarbetet är nyckel till fred, frihet och säkerhet. Liberalismen har en normativ inställning där fred, välfärd och rättvisa betraktas som positiva värden och det är det som bör eftersträvas (Ericson, 2009, s.51-52). Liberalismens syn på människan är att alla människor har förmågan och kompetensen till att kunna förändra politiken oavsett bakgrund. Detta gäller historiskt sett även kvinnor. Varje individ ska ha rätten till att bli respekterad och bli visad hänsyn till. Detta innebär inte att samtliga individer alltid ska behandlas exakt lika, utan öppnar istället upp för egna val och egna livsåskådningar (Larsson, 2006, s.27-28).

I denna uppsats har vi valt att behandla Svenska Dagbladet utifrån den konservativa ideologin. Detta är en ideologi som strävar efter att bibehålla eller förändra samhället långsamt. I dagens konservatism utgår vi oftast ifrån Adam Smiths traditioner (Larsson, 2006, s.s.37-38). Konservatismens viktigaste normkälla är den egna politiska och kulturella traditionen. Det sker förändringar även inom dessa områden men de ska ske långsamt. Detta är för att ”*bevara*” de värdefulla traditioner och idéer som har klarat av en längre tidsperiod. På detta sätt ”*sorteras*” de mindre starka idéerna bort (Larsson, 2006, s.39-40). Den människosyn som konservatismen har är att man ska ha samma rättigheter att rösta samt en juridisk jämställdhet. Utöver detta ser man människans olikheter i omdömesförmågor och intelligens (Larsson, 2006, s.41).

3 Metod

3.1 Val av analysenheter och analys period

Den följande studien om nyhetsrapporteringen från händelserna i Oslo och Utöya den 22 juli 2011 kommer enbart att behandla artiklar som har publicerats i tryckt format. Detta ställningstagande har tagits på grund av att artiklar som publicerats på nätet har en tendens att ha redigerats i efterhand. Detta skapar en osäkerhet rörande vilka stycken som är skrivna vid vilken tidpunkt och om författaren i efterhand har förändrat ordvalen eller formuleringar. Ett exempel är att man ändrar formuleringar kring termen terrorism eller kanske helt plockat bort betydelsefulla ord. Denna problematik gör att vi anser att de elektroniska artiklarna är svårare att använda för vår studie och kommer därför inte att användas.

Vi har valt att enbart använda oss av tidningsartiklar publicerade den 23 juli 2011 eftersom alla tidningar mer eller mindre rapporterade om händelserna som ägt rum dagen innan. Detta har vi i en förstudie till denna undersökning. Således bidrar detta val till att minimera eventuell problematik med en senare ojämn rapportering.

3.2 Urval

De olika tidningarna som denna studie kommer att behandla är: Aftonbladet, Sydsvenskan, Helsingborgs Dagblad och Svenska Dagbladet. Anledningen till att just dessa tidningar studeras är på grund av deras olika politiska färger och att de därför kan användas som representanter för sin respektive ideologi. Tidningarna har valts, framför andra tidningar med samma politiska inriktning, delvis tack vare tillgängligheten av deras artiklar. Till exempel så har studenter vid Lunds Universitet tillgång till Aftonbladets tidigare tryckta artiklar genom mediearkivet medan denna databas inte innehåller till exempel Dala-Demokraten. Valet av tidningarna baserades också delvis på antalet exemplar som såldes dagligen. Man skulle kunna argumentera för att Dagens Nyheter är en större tidning än Sydsvenska och därför borde ha använts som representant för de liberala tidningarna. Vi har dock valt att använda Sydsvenska på grund av att urvalet av DN:s artiklar i mediearkivet. DN:s artiklar verkade vara sällade eller begränsade och arkivet innehöll bara två artiklar trots att andra tidningar, till exempel

Sydsvenskan, hade betydligt fler olika artiklar på mediearkivet om händelserna som var tryckta den 23 juli 2011.

För att definiera vilken politisk färg de olika svenska tidningarna har, var vårt mål att använda oss av Medievärlden. Medievärlden är en organisation som bevakar den svenska mediebranschen. Medievärlden ägs av Tidningsutgivarna vilken är en branschorganisation där de flest svenska tidningarna ingår (Medievärlden, 2011). Tanken var att använda denna kategorisering av de olika tidningarna för att dela in dem i olika ideologiska grupper. Vi lyckades dock bara få tillgång till några av sidorna på hemsidorna då medievärlden i december månad var under omkonstruktion. Detta ledde till att vi inte kunde komma åt faktasidorna till de tidningar vi använder oss av i denna studie.

Fördelen med att använda oss av en utomstående part anser vi vara att detta skulle kunna bidra till att alla tidningarna värderas över samma politiska skala. På grund av den ovanstående problematiken har denna studie dock tvingats gå en annan väg. Vi har istället valt att använda oss av tidningarnas egna hemsidor för detta se vilken politisk färg dessa har. Detta val gjordes för att vi inte hittade en oberoende text som behandlade alla de tidningar vi i denna studie kommer att använda oss av. Således tog vi beslutet att använda oss av tidningarnas egna definitioner av sin politiska läggning för att använda samma typ av källa. I fallet med Aftonbladet använder sig denna studie av en andrahandskälla då Aftonbladets egen hemsida inte specificerade tidningens politiska färg.

Enligt de specifikationer som presenterades ovan har de fyra tidningarna som behandlas i denna uppsats kategoriserats som följande: Aftonbladet är en oberoende socialdemokratisk tidning. Detta baserat på ägandeskapet av tidningen och LO:s vetorätt i valet av nyckelpersoner i tidningens administration (E24, 2011). Sydsvenska dagbladet används i denna studie som en oberoende liberal tidning. Detta är baserat på sydsvenskans egen hemsida där de skriver att ”*Sydsvenskan är en oberoende liberal morgontidning*” (Sydsvenskan, 2011).

Svenska dagbladet skriver på sin hemsida att tidningen är oberoende moderat och kommer med motivering ovan att användas som just detta under denna studie (SvD, 2011). Som en typ av kontrollpunkt används Helsingborgs Dagblad som definierar sig själv som en ”*politiskt oavhängig*” tidning (HD, 2011). Oavhängig betyder enligt Svenska Akademiens Ordbok ”*oberoende; självständig, fri*” (SAOB, 2011). Vi är medvetna om problematiken med att kalla sig själv oberoende eller att utgå från att en skildring av omvärlden faktisk kan vara neutral. Vi anser dock att Helsingborgs Dagblad kan användas som en oberoende tidning då detta är den syn de själva har på sin rapportering och vi i de andra fallen följt tidningarnas egna definitioner.

3.3 Analysmetod

Vi har valt att använda oss av lingvistisk textanalys för att besvara vår ställda hypotes. Vi har valt att använda oss av denna typ av analys framför narrativ analys, diskursanalys och begreppsanalys. Begreppsanalysen studerar termers roll

i samhällen och hur det utvecklas. Den lingvistiska analysen, som vi kommer att diskutera noggrannare senare studerar metaforer, meningsbyggnad och ordval. En narrativ studerar vilka komponenter en berättelse består av medan diskursanalysen behandlar vilka ramar som diskursen skapar (Bergström & Boréus, 2005 s.19-20).

Med bas i det korta stycket ovan ansåg vi att den analysmodell som skulle vara mest användbar för att besvara vår frågeställning var den lingvistiska analysen. Detta är framförallt baserat på att vi är intresserade av tematiken runt en händelse, således kan vi inte använda begrepps eller diskursanalysen. Valet mellan den lingvistiska och narrativa analysen var betydligt svårare men valet hade sin bas i att man i textens mening och makt var tydligare med vad man studerade i den lingvistiska analysen och vi kände därför att det skulle vara den bästa analysmetoden för oss.

Lingvistisk textanalys handlar framför allt om hur metaforer, strukturen och ordval studeras (Bergström & Boréus, 2005 s.263). Genom att studera hur en skribent använder sig av metaforer kan man analysera hur skribenten, medvetet eller omedvetet, påverkar läsaren (Bergström & Boréus, 2005 s.263). Metaforerna kan alltså till viss del visa på hur vi ser på världen eller en händelse (Bergström & Boréus, 2005 s.265).

Metaforiska uttryck är det som vardagligt kallas metaforer, till exempel ”*att arbeta i motvind*” som stundtals såklart kan betyde att man faktiskt arbetar i motvind men oftast används som ett sätt att beskriva att något är jobbigt eller går trögt (Bergström & Boréus, 2005 s.266).

Begreppsliga metaforer är snarare kollektiva föreställningar om hur något är. Ett exempel på detta skulle kunna vara att ”*argumentation är krig*” vilket kan belysas med hur vi talar om att argumentera, till exempel så används ibland uttrycket att man ”*skjuter ett argument i sank*” (Bergström & Boréus, 2005 s.266).

Den lingvistiska textanalysen gör stor skillnad mellan döda, inaktiva och aktiva metaforer. De döda metaforerna är de som inte längre används i det vardagliga språket. De uttryck som är tydligt metaforiska, som att tid är pengar, kallas aktiva metaforer. De metaforer som hamnar emellan dessa två kategorier är så kallade inaktiva metaforer. Dessa är uttryck är sådana som man inte inser är en metafor innan man noggrannare tänkt igenom termens betydelse (Bergström & Boréus, 2005 s.268)

Vi kommer i vår text inte att studera om det finns döda metaforer i artiklarna då ”*ingen utan etymologiska kunskaper, dvs. kunskaper om språkets historia, kan ens känna igen som vad som en gång varit metaforer*” (Bergström & Boréus, 2005 s.268). De inaktiva metaforerna är lättare att se i text men är för vår analys av mindre intresse då dessa är metaforer som: bordsben, stolsrygg eller nålsöga men det kan finnas metafor av denna typ som är intressanta för oss som blodbad eller kasta sig i vattnet (Bergström & Boréus, 2005 s.270). Nyhetsjournalistiken är en gren av språkanvändarna som använder sig flitigare och frikostigare av aktiva metaforer (Bergström & Boréus, 2005 s.270). En studie av de aktiva metaforerna kan inte studera hur en kultur generellt ser på en händelse eller en företeelse utan snarare skribentens medvetna budskap, i vårt fall det tydliga eller underliggande ideologiska budskap. I vår studie kommer vi att studera om det finns en skillnad i hur svenska tidningar med olika politisk ideologi använder sig av de aktiva och de

inaktiva metaforerna på ett liknande sett, eller om de använder metaforerna på olika sätt och i så fall vilken effekt detta har på artikels helhetsbild.

I vår uppsats kommer vi inte att analysera metaforer djupare, än en gång på grund av tids och platsbegränsningar, utan istället rikta in oss på ordval och syntax. Den här delen av den lingvistiska textanalysen arbetar framförallt med texten i förhållande till ämnet den diskuterar. Den lingvistiska textanalysen har sina grunder i en teori om att verkligheten är skapad med termerna vi använder för att beskriva den (Bergström & Boréus, 2005 s.280). Detta är intressant för oss då vi vill studera vilken bild tidningarna skapar av händelserna. Idén kring syntaxanalysen handlar framförallt om att det finns flera sätt att beskriva samma händelse. För att praktiskt kunna tillämpa syntaxen använder man sig av transivitet som är ett samlingsnamn på: processer, deltagare och omständigheter (Bergström & Boréus, 2005 s.281-282). Processer är handlingar, som i vårt fall Brejvik utfört, eller händelserna, i Oslo och Utöya (Bergström & Boréus, 2005 s.282). Processerna kan vara mentala, materiella eller verbala (Bergström & Boréus, 2005 s.282). Alltså i vårt fall kan det vara skjut, faller, säger/sa, eller tankegångar och avsikter. Tankegång och avsikter kan vi dock inte diskutera utifrån tidningsartiklarna utan studien kommer enbart att beröra de materiella processerna. Deltagarna är de som är närvarande vid händelserna, under skottlossningen eller i direkt samband med att bomben gick av. Deltagarna delas sedan in i två grenar: aktörer eller subjekt, där aktörerna för oss oftast kommer att vara gärningsmannen medan lägerdeltagarna oftast kommer att vara subjekt (Bergström & Boréus, 2005 s.283). Omständigheter är var och när dådet skedde (Bergström & Boréus, 2005 s.283). Detta kommer vi i denna uppsats inte att diskutera då händelseförloppet av själva aktionerna inte är av vikt för besvarandet av vår frågeställning. Det vi däremot kommer att göra är att i analysen diskutera när själva artikeln är skriven då detta påverkar hur mycket information skribenten har tillgång till. Vi kommer framförallt att studera om tidningarna har med det fysiska målet. Detta därför att en sådan skildring av dådet ger en annan bild av händelsen. Till exempel om en tidning skriver: ”*gärningsmannen sköt skoningslöst mot barnen*” anser vi att detta ger en annan bild än om man normaliserar händelsen och skriver ”*mannen sköt vilt omkring sig*”.

Efter att ha klassificerat hur en händelse beskrivs enligt kriterierna ovan bygger syntaxen på att man undersöker om det finns andra sätt att formulera sig. Vi följer inte detta steg i vår undersökning utan kommer här istället att kort jämföra de olika svenska tidningarna och se om det finns någon större skillnad i den helhetsbild tidningarna skapar. Detta gör vi, för att anser att en fortsatt lingvistisk analys inte hjälper oss att besvara vår frågeställning. Vi är medvetna om att en jämförelse av olika formuleringar kring samma händelse liknar det som beskrivs ovan som en del av syntaxen men vi anser att vi inte söker andra sätt att uttrycka sig utan jämför endast redan formulerade textstycken.

En tredje del vi kommer att använda oss av är att vi kommer att studera vika ord som användas i artiklarna. För att undvika att vår kvalitativa studie får kvantitativa svar så kommer vi här att studera hur de olika artiklarna ställer sig i förhållande till exempel termen terrorism. Använder sig artiklarna de olika termerna på olika sätt eller används termerna överhuvudtaget? Sedan kommer vi

att undersöka om det finns en genomgående tematik i de olika svenska tidningarna, enligt rekommendation (Bergström & Boréus, 2005 s.283) för att sedan kunna jämföra dess eventuella övergripande tematik för att se om man kan se en skillnad i hur de olika medierna målar upp en helhetsbild. I denna studie kommer vi att använda den ”vanliga” läsningen och syntaxen tillsammans och applicera den ovanstående syntax utläggningen på stycken som skiljer sig från andra tidningar eller från tidningens övriga tematik. Vi är medvetna om att detta inte följer andra rekommendationer men har tvingats göra denna avgränsning på grund av de begränsningar som medföljs med att detta är en b-uppsats.

4 Resultat:

4.1 Metaforer

Den tryckta variationen av Sydsvenska den 23 juli 2011 rapportering om händelserna i Norge använder sig av en del metaforer. Metaforerna är generellt inriktade på att beskriva hur dåden skedde eller måla upp en bild av hur det kan komma att påverka samhället i framtiden. Man använder sig av vanliga inaktiva metaforer, som att det norska folket nu måste ”*stå samlat*” (sydsvenskan (scarpix), 2011) eller att dåden ”*kringgärdades av fler frågor än svar*” (Magnuson, 2011). Man använder sig även av tydligt aktiva metaforer som att beskriva dåden som en ”*ondska som träffat oss så brutalt*” (sydsvenskan (scarpix), 2011). Två av metaforerna som används är speciellt intressanta. Dels använder man sig av ”*aldrig mer ett 9 april*” (Magnuson, 2011) och ”*... ödelägga /.../ demokratin*” (sydsvenskan (scarpix), 2011). Anledningen till att ”*ödelägga /.../ demokratin*” är speciellt intressant är att detta skulle kunna vara både en aktiv och en inaktiv metafor. Om det läses som en aktiv metafor bidrar det till att skapa en starkare hotbild medan om termen läses som en inaktiv metafor så får stycke den är delaktig i en annan mening:

”Statsminister Jens Stoltenberg bad Norge om att stå samlat efter terrorangreppen på fredagen. På en presskonferens sent i går kväll, som statsministern höll tillsammans med justitieminister Knut Storberget, var Stoltenberg tydlig med att angreppen inte skulle ödelägga den norska demokratin.” ((sydsvenskan (scarpix), 2011))

Vi har valt att tolka det som inaktiv metafor eftersom det liknar begreppet ”*att kasta sig i vattnet*”.

”*Aldrig mer ett 9 april*” är också svårklassificerat då denna term i Norge är en begreppslik metafor, eftersom det syftar tillbaka på att Tyskland invaderade och erövrade Norge nästan utan motstånd den 9 april 1940. I fallet med hur de svenska tidningarna använder det blir det dock mer av en aktiv metafor eller till och med en liknelse då den 9 april beskrivs som den enda katastrofen på samma skala som den 22 juli (sydsvenskan (scarpix), 2011).

Svenska Dagbladet använder sig, i artiklarna som beskriver dåden i Norge, av relativt få metaforer. När metaforer faktiskt används så använder man framförallt den inaktiva typen, till exempel så som att ”*slå tillbaka*” (Pelling, 2011). Man använder sig dock av en, i de övriga tidningarna, icke-förekommande, inaktiv metafor. Bilderna från den tidiga nyhetsrapporteringen ska ha varit ”*hjärtslitande*”

vilken i sitt sammanhang skapar en grav bild av situationen. Artiklarna innehåller också ett fåtal begreppsliga metaforer. Den kanske mest tongivande är den återkommande metaforen om att detta är ”*ett angrepp mot oss*”. Här syftar man genomgående på att attentaten inte bara är riktade mot Norge utan mot alla oss nordbor.

Användandet av metaforer i Helsingborgs Dagblad påminner mycket om den i Svenska dagbladet. Man lyckas dock med att hålla sig ännu mer neutrala i sina metaforer och använder nästan uteslutande bara av inaktiva metaforer. Man använder sig till exempel av en variation av han sköt vilt omkring sig. Utöver likheten med Svenska Dagbladet användandet man sig av begreppsliga metaforer som det ”*öppna samhället*” (Hansson, 2011), vilket inte ändrar hur man ser på texten innehållsmässigt men gör den lättare att läsa. Man använder sig dock genomgående av olika aktiva metaforen för att beskriva att norrmännen nu måste återerövra sitt normala samhällsliv.

Aftonbladets artiklar skiljer sig en hel del i förhållande till de andra tre tidningarnas artiklar, även om man använder det inaktiva metaforer som ”*han sköt vill omkring sig*”. Trots denna likhet skiljer sig Aftonbladet från de andra tidningarna genom att man genomgående använder sig av märkbart fler metaforer. Det är inte nödvändigtvis så att man använder sig av ett större antal inaktiva, däremot använder man sig av klart fler aktiva metaforer. Man använder sig alltså av inaktiva metaforer som ”*isande känslor*” eller är norrmännen ”*starka nog att leva som tidigare*” (Hansson, 2011). Man använder sig dock betydligt mer av aktiva metaforer som att det ”*blinkar rött*” (Dickson, 2011), vi lever i ”*en tid som driver fram terrorismen*” (Larsson, 2011) och att händelserna ”*överskuggar allt annat sedan det andra världskriget*” (Larsson, 2011). Metaforerna används här helt enkelt för att måla upp en mycket mörk och dystert bild av samtiden.

4.2 Syntax:

Sydsvenskan använder sig inte så mycket av termen terrorism. Man använder dock sig av en meningsbyggnad som skapar en mycket alvarlig bild av händelserna. Man gör detta framförallt genom att genomgående inkludera det fysiska målet med handlingarna. Man skriver till exempel ”*(e)n kraftig bomb mot regeringshögkvarteret i centrala Oslo*” således skriver man in målet och skapar en hotbild (Magnusson, 2011). Regeringsbyggnaderna målas genomgående upp som målet för bomben även om man även skriver att Norges statsminister Jens Stoltenberg kan ha varit målet.

Man är även noggrann med att nämna ett antal större erkända terrorgrupper som man är väldigt tydliga med att det skulle kunna ha varit dom. Argumentationen kring varför det skulle kunna ha varit ett terrordåd överskuggar dessutom de korta styckena om att det faktiskt var en norrmän utan tydlig koppling till de islamistiska grupperna. Det intressanta i denna balansgång är att man i detta sammanhang använder ett tveksamt ordval då man skriver att det

”uppges” att den gripna mannen är en norsk medborgare, till skillnad mot betydligt hårdare formuleringar kring islamismen (Magnusson, 2011).

Den tryckta versionen av Aftonbladet skapar med sina artiklar ett vi-dem scenario. Detta gör man framförallt genom att likna dåden i Norge med terroraktioner i väst, inte minst med terrordådet mot World Trade Center den 11 september. Men man liknar det även med dåden i Madrid och London och drar starka kopplingar till islamistiska rörelser. Vi-dem scenariot förstärks med textstycken som:

Ytligt sett bär det prägeln av ett islamistiskt dåd. Gärningsmannen eller männen slår till på flera ställen nästan samtidigt. /.../Att klä ut sig i polisuniform och döda fienden är högsta mode bland talibanerna i Afghanistan. (Hansson, 2011)

Man skriver även ”*ändå glider mångas tankar, även mina, ofelbart in på det islamistiska spåret*” (Larsson, 2011).

Precis som i Sydsvenskan skriver man dock att det kan röra sig om att dåd utfört av högerextremister, men precis som i Sydsvenskan överskuggas också denna del av tankegångar kring att det är någon utifrån som utfört aktionerna. Man tycker dock vid upprepande till fallen på att ”*det knappast kan ha handlat om ett amatörbygge*”(Larsson, 2011).

En annan tematik som är intressant är vad Aftonbladet målar upp som målet för aktionerna. Man undrar delvis ”(v)em tjänar på att urskilningslöst döda ungdomar på ett politiskt läger?” och skriver att det är en attack mot alla oss nordbor (Hansson, 2011). Men, man skrivet ändå att dåden måste ha ett politiskt mål, den norska staten, den S-ledda regeringen eller socialdemokratin (Larsson, 2011).

Man skriver även att händelserna kommer att påverka hur den svenska regeringen kommer att handla i framtiden och hur regeringen nu kommer att börja tumma på svenskarnas rättigheter till fördel för, vad som nästan beskrivs som ett storebrorssamhälle.

Svenska Dagbladets tryckta version från den 22 juli 2011 använder sig av en relativ neutral syntax. Man lägger mycket fokus på andra potentiella terrordåd i Norden och drar vissa liknelser med självmordsbombaren i Stockholm vilket bidrar till en mildare bild än vad metaforerna i till exempel Aftonbladet. Man visar på att hotbilden funnits en längre tid och talar om ”*en tilltagande radikaliserings inom vissa invandrargrupper*” (Pelling, 2011). Även syntaxen i förhållande till andra terrordåd, vilka man berör rikligt, är mycket neutral.

Helsingborgsdagblad är genomgående mycket försiktiga i hur man formulerar sig. Man ger förslag på vad som kan ha varit målen med attackerna, så som statsministern eller regeringsbyggnaderna i sig, men journalisterna dra inga slutsatser. Man är också försiktig kring vem som utfört dådet. Tidningen presenterar de islamistiska grupper som själva har tagit på sig dådet. Försiktigheten fortsätter kring rapporteringen runt vem som är gärningsmannen där man använder citattecken kring ”*’etnisk norrman*”(Helsingborgs Dagblad, 2011). Det är alltså någon annan, inte tidningen som sagt detta. Helsingborgsdagblad är även försiktiga kring termen terrorism och skriver att

experter talar om terrordåd men trycker genomgående på att det bakomliggande motivet är fortfarande oklart.

4.3 Ordval

När man läser Aftonbladet så kan man utläsa en viss skillnad i vilka ord man väljer att använda sig av. Vi kan även se att ordvalen skiljer sig mellan artiklarna. Aftonbladet är noga med att belysa att man inte vet vad motivet bakom bombningen i Oslo och skottlossningen på Utöya var. Detta återspeglas i tidningens ordval som mycket spelar på andra stora händelser i världen. Man använder sig till exempel av värdeladdade ord som ”11 september” eller ”talibanerna i Afghanistan” (Hansson, 2011).

Det övergripande intrycket vi får av Aftonbladet är att de anser att dådet inte kan vara ett terrordåd när det är en etnisk norrman som utfört handlingarna. Detta till stor del eftersom de genomgående trycker på att gärningsmannen på ett eller annat sätt måste kontakt eller blivit inspirerad av islamistiska grupper. Således gör man starka kopplingar till att det kan vara islamistiska motiv bakom dådet eller att gärningsmannen haft direkt eller indirekt hjälp av islamistiska hemsidor. Detta bidrar till en tematik där gärningsmannen framställs som en ”galen ensling” eller att han, som tidigare nämnts, måste ha kopplingar till en islamistisk rörelse eller rent utav är deras budbärare.

Den första övergripande uppfattningen man får av att läsa artiklarna ifrån Sydsvenskan är att den är väldigt rapporterande utan att utpeka någon eller antyda något som man inte har belägg för. Ett exempel på detta är att man genomgående beskriver dåden som en tragedi och inte som en stor terroristattack. I Sydsvenskans artiklar framställs gärningsmannen ganska neutralt utan värdeladdade ord. Citatet ”*Bombdådet mot centrala Oslo bar prägel av ett välorganiserat terroristdåd, kanske med internationella kopplingar*” (Magnusson, 2011) visar att man inte drar förhastade slutsatser utan är mer neutralt rapporterande utan egna åsikter eller värderingar. I detta citat visar vi att de använder sig av ord som har en tvivelaktighet till att detta är så det är. Efter att man rapporterat om att gärningsmannen är en etnisk norrman ändrar Sydsvenska sin jargong och skriver i princip att man kan släppa alla misstankar om att det rör sig om internationell terrorism. De är även väldigt tydliga med att det som rapporteras är endast spekulationer och att det inte är helt bekräftat än.

Den helhets bild vi får av Svenska Dagbladets artiklar när man läser dem men tanke på ordvalet är att de generellt bygger upp en hotbild mot Norge. Detta gör man dock inte så mycket med hjälp av sitt ordval som är relativt neutralt. Man använder ord som tidigare nämnts i metafordelen, till exempel hjärtslitande men även som kaos för att beskriva händelserna. Detta bidrar till att skapa en bild av situationen som är mycket allvarlig. Man använder sig dock av en formulering

som medvetet eller omedvetet styr hur man ser på dåden. Denna formulering ”(t)idigare terrordåd i Norden” anser vi är en klar antydning om att även detta dåd är av terrorist karaktär (Pelling, 2011).

Den övergripande uppfattningen vi får av att läsa Helsingborgsdagblad är att denna tidning är mer neutral och försiktig i sitt skrivande än vad till exempel Aftonbladet är. Som tidigare nämnts definierar Helsingborgs Dagblad sig själv som politiskt oberoende. Detta politiska ställningstagande lyser igenom och färgar tidningens ordval. Ett exempel på detta är att tidningen endast rapporterar om händelserna och dessutom försöker avstå från att själva lägga någon värdering i texten. Denna försiktighet bidrar till att väldigt målande ord som ”*blodbad*” eller ”*11 september*”, inte ändvänds i lika frikostigt utsträckning som i några av de andra tidningarna. Bilden av en försiktighet i tidningen förstärks även av att Helsingborgs Dagblad är väldigt tydlig med att redovisa vad man vet och vad man är osäker på eller antar. Artiklarna innehåller alltså betydligt fler ord som ”*oklart*”, ”*obekräftat*” eller ”*rimligt antagande*” än sina motsvarigheter. Ett exempel på detta är beskrivningen av gärningsmannen där man genomgående använder sig av termen ”*den gripne*”. Detta ordval antyder att man inte fått bekräftat att det är han är gärningsmannen.

5 Diskussion

5.1 Metaforer

Som nämnt tidigare använder sig Sydsvenskan, Svenska Dagbladet och Helsingborgs Dagblad huvudsakligen av inaktiva metaforer för att beskriva händelserna. Denna likhet är tydlig även om Sydsvenskan ha en tendens att vara lite frikostigare med antalet inaktiva metaforer. I användningen av inaktiva metaforer skiljer inte dessa tre tidningar ifrån sig, Aftonbladet som använder metaforerna på samma sätt men betydligt oftare.

Även i användningen av aktiva metaforer finns det en klar likhet mellan Sydsvenskan, Svenska Dagbladet och Helsingborgs Dagblad. Tidningarna använder sig visserligen av olika metaforer men dessa används på liknande sätt. När man studerar Helsingborgs Dagblads aktiva metaforer får vi en bild av att de mest är med för att driva artikeln framåt. Denna analys stämmer överens med hur vi anser att Svenska Dagbladet använder sina aktiva metaforer förutom när metaforerna används för att förstärka hotbilden mot ”oss”. Detta skulle vagt kunna kopplas till de krafterna inom konservatismen som vill att förändringar ska ta lång tid och att ”vi” inte ska ändra oss för snabbt. Vi tolkar dock denna typ av användning som en förstärkning av närhetsprincipen. Däremot är en del av Sydsvenskans aktiva metaforer, till exempel den tidigare nämnde ”... ödelägga /.../ demokratin”, är framförallt med i samband med ett hot mot friheten och demokratin, vilka är centrala delar i liberalismen. Tillfällen då de aktiva metaforerna används på detta sätt är måttligt nog för att de inte ska ta övertaget men tillräckligt ofta för att bidra till skapandet av en viss bild.

Aftonbladet däremot använder sig av betydligt fler aktiva metaforer. Vi anser dock att dessa i sin användning inte skiljer sig märkbart från Helsingborgs Dagblad och Svenska Dagbladet. Vi tror också att den tydliga skillnaden i antal mer har sin grund i att Aftonbladet är en annan typ av tidning än de övriga tidningarna. Vi anser också att det inte finns en skillnad i hur de begreppsliga metaforerna används. Det enda som sticker ut är diskursen kring ”*aldrig mer ett 9 april*” som man skulle kunna tolka som en uppmaning till sammanhållning. Vi tolkar det dock mer som ett media-trick använt mer av ekonomiska än politiska orsaker.

5.2 Syntax

För att underlätta analysen av syntaxen delar vi in den följande analysen i två delar. Den första kommer att behandla formuleringar kring de fysiska målen med aktionerna. Den andra delen kommer att beröra vem som är gärningsmannen.

Tidningarna formulerar sig olika kring vad som är målet. Sydsvenskan inkluderar genomgående de fysiska målen och skapar därmed en annan helhetsbild är Helsingborgs Dagblad och Svenska dagbladet som tar ett steg tillbaks och är försiktiga med hur man skriver. Exempel på detta är Sydsvenskans ”*bomb mot regeringshögkvarteret*” medan Helsingborgs Dagblad, för att följa sin övriga tematik, antagligen skulle skrivit vid istället för mot. Aftonbladet liknar Sydsvenska i sätter de formulerar sig i vissa av sina stycken. Man inkluderar till exempel de fysiska målen med aktionerna men dessa skiljer sig i bombfallet mot Sydsvenskan. I Sydsvenskan handlar det om en attack mot statsbyggnader eller statsministern och i vissa fall demokratin medan Aftonbladet skriver att det är ett attentat mot norska staten, den S-ledda regeringen eller socialdemokratin. Detta blir intressant då Aftonbladet är en socialistisk tidning medan Sydsvenska är liberal.

När man studerar hur de olika tidningarna formulerar sig kring vem som är gärningsmannen finner man en än gång att Helsingborgs Dagblad är mycket försiktiga med detta och går så långt som att skriva den gripne där de andra tidningarna generellt använder gärningsmannen. Svenska dagbladet tar här ett litet steg fram från Helsingborgs Dagblad och formulerar ett fåtal tillfällen på mindre opartiska sätt.

Även denna gång skiljer sig Sydsvenskan och Aftonbladet från de andra två tidningarna Sydsvenskan. Använder en väldigt hård formulering kring islamistiska grupper som skulle kunna ha utfört dåden samtidigt som man dock använder sig av samma försiktiga formulering kring vem som faktiskt är gärningsmannen. Aftonbladet är ännu hårdare om vem som kan ha utfört attentaten. Och termen islam används bara i samband som ”*ändå glider mångas tankar, även mina, ofelbart in på det islamistiska spåret*” eller ”*sett bär det prägeln av ett islamistiskt dåd*”. Än en gång tror vi inte att detta är typiskt socialistiskt utan har mer göra med Aftonbladets sätt att sälja tidningar. Däremot så använder Aftonbladet formuleringar som speglar den sittande regeringen här i Sverige som eventuella framtida förbrytare, vad gäller inskränkningar på friheten på grund av dåden i Norge. Detta är svårt att inte se som ett socialistiskt budskap.

5.3 Ordval

Det övergripande intrycket som vi fick av Aftonbladets artiklar då vi läste dem var att de var mycket präglade av värdeladdade ord. Anledningen till detta tror vi

beror på att detta är en kvällstidning som endast säljer lösnummer och på så sätt måste ”locka” till sig kunderna. Valet av att de använder många återkopplingar till terrorism och inblandandet av islam tror vi beror på att tidningen vill skapa en ”närhetsprincip” då man kan skapa ett intresse hos läsaren. Eftersom vi tror att en individ som känner ett hot eller ett orosmoment blir mer benägna att följa nyheterna mer omfattande vilket i sin tur är bra för tidningens försäljning. Vi tror inte att dessa ordval är så mycket präglade av tidningens ideologi utan att det är just det att det är en kvällstidning och inte morgontidning.

Sydsvenskan har en mer neutrala ordval i sina artiklar än vad till exempel Aftonbladet har. De är noga med att lyfta fram att de spekulationer som nämns fortfarande inte är bekräftade. Vi anser att den helhetsuppfattning vi fick av artiklarna när vi läste det kopplas till tidningens ideologi när det kommer till ordval. Eftersom Sydsvenskan har en liberal ideologi så tolkar vi att deras ordval kan speglas av deras politiska ideologi eftersom de inte pekar ut någon skyldig utan belägg och är noga med att kommentera att det fortfarande inte är något som är bekräftat. Liberalismen står för att rättvisan är viktig och ska vara samma för varje individ oavsett bakgrund. Detta kan vara en av anledningarna till varför man gör direkta kopplingar till islamistiska grupper.

Ordvalen i dessa artiklar har en relativt neutral prägel men skapar ändå en helhetsuppfattning om att situationen är mycket allvarlig och gripande. När vi läste artiklarna fick vi känslan av att det fanns en svag underton av ”*vi-visste-att-detta-skulle-hända*” känsla. Detta uppfattade vi eftersom de i några av sina artiklar gör återkopplingar till tidigare hot mot Norden samt att Norge tidigare i år har höjt sin beredskapsnivå. Detta anser vi kan ha kopplingar till tidningens ideologi eftersom Svenska Dagbladet har en konservativ prägel.

Vi anser att Helsingborgsdagblad följer sin ideologi, när man diskuterar ordval, eftersom vi anser att de lyckas få en fram en neutral rapportering om händelserna. Ordvalen som de använder sig av anser vi är färgas av deras ”ideologi”. Detta då men är neutrala och inte använder värdeladdade eller starka ordval och dessutom är noga med att upplysa om att det är vissa punkter är ”oklart” eller ”obekräftade”. På samma sätt kan vi se hur de beskriver gärningsmannen. De beskriver honom som den ”gripne” istället för antingen den skyldiga eller gärningsmannen, eftersom det vid skrivandets tillfälle inte fanns något bekräftat att denna person var den skyldige.

5.4 Avslutande tankegång

Det är värt att nämna innan vi drar några slutsatser, att tidningarnas definitioner av handlingarna bör påverkas av hur det ser på dåden syfte. Om tidningarna i sina artiklar skriver att dådet har någon typ av politiskt motiv bör termen som sedan används vara terrorism. Detta då dåden uppfyller Säpos kriterier för att det ska klassificeras som ett terror dåd.

Det är uppenbart att det finns en skillnad mellan bilderna som målas upp i de fyra olika Svenska tidningarna. Helsingborg Dagblad är väldigt rapporterande och försiktiga i hur man skriver sina texter. Detta stämmer överens med det de kallar sig en oavhängig tidning. Vad gäller Svenska Dagbladet anser vi inte att man kan se några tydliga konservativa tendenser. Sydsvenskan och Aftonbladet skiljer sig dock från de första två då vi anser att man kan se tendenser i deras rapportering med respektiver partifärg. Sålde anser vi att man kan se svaga tendenser till att en tidnings politiska färg påverkar innehållet i tidningen. Vi anser oss dock inte ha tillräckligt starka belägg för att säga att detta är något som tydligt märkts eller påverkar bilden man som läsare skapar.

6 Referenser

6.1 Artiklar

Arkivfoto/scarpix, 2011. ”NAMN PÅ ARTIKEL”, *Sydsvenskan*, 2011-07-23

Dickson, Staffan, 2011. *Saknar namn*, *Aftonbladet*, 2011-07-23

Hansson, Wolfgang, 2011. ”Norge har fått sitt egna 11 september”, *Aftonbladet*, 2011-07-23

Helsingborgs Dagblad, 2011. ”Chocken i Oslo”, *Helsingborgs Dagblad*, 2011-07-23

Helsingborgs Dagblad, 2011. ”NORGE I CHOCK”, *Helsingborgs Dagblad*, 2011-07-23

Larsson, Petter, 2011. *Saknar namn*, *Aftonbladet*, 2011-07-23

Mangnusson, Eric, 2011. ”Varför Norge? Analys”, *Sydsvenskan*, 2011-07-23

Pelling, Jon, 2011. ”Inget namn”, *Svenska Dagbladet*, 2011-07-23

Svenska Dagbladet 2011. ”En attack på Norge är en attack på Sverige”, *Svenska Dagbladet*, 2011-07-23

TT, 2011. ”Terroristattack mot Norges hjärta - DÅDEN I NORGE”, *Helsingborgs Dagblad*, 2011-07-23

6.2 Internet artiklar

E24, 2011 [2011-09-07] http://www.e24.se/business/reklam-och-media/lo-saljer-aktier-i-aftonbladet_1390727.e24 hämtdatum [den 25 december 2011 20:23]

HD, 2011 [2011-08-05] <http://hd.se/omoss/2009/08/13/vaart-mediahus/>
hämtdatum [den 25 december 2011 21:05]

Massmedier. <http://www.ne.se/lang/massmedier>, Nationalencyklopedin, hämtad
2012-01-05.

Medievärlden, 2011 [<http://www.medievarlden.se/om-medievarlden>]
hämtdatum [den 26 december 2011 13:42]

Press. <http://www.ne.se/lang/press/286803>, Nationalencyklopedin, hämtad
2012-01-05.

SAOB, [2010-08-??] <http://g3.spraakdata.gu.se/saob/index.html> hämtdatum [3
januari 2012 12:05]
sökord oavhängig

Svenska Dagbladet, 2011 [2011-12-22]
http://www.svd.se/special/svd_info/valkommen-till-svd-information-och-kontaktadresser_275057.svd#after-ad hämtdatum [den 25 december 2011 21:01]

Sydsvenskan, 2011 [2011-10-10]
<http://www.sydsvenskan.se/om/article1537495/Om-Sydsvenskan.html>
hämtdatum [den 25 december 2011 20:25]

Säkerhetspolisen, 2011
<http://www.sakerhetspolisen.se/terrorism/omterrorism.4.7671d7bb110e3dcb1fd80002841.html> [Hämtad 2011-11-30 13:20]

6.3 Litteratur

Boréus, Kristina (red.) - Bergström, Göran (red.) , 2005. *Textens mening och makt – metodbok i samhällsvetenskaplig text och diskursanalys* Lund: Student Litteratur, 2ed

Ericson, Magnus, 2009, "Liberalism", i Rothstein, Bo (red.), *[[Internationella relationer]]*. Andra upplagan. Lund: studentlitteratur, ss. 51-68

Larsson, Reidar (2006). *Politiska ideologier i vår tid*. 6., [rev. och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Schramm, Wilbur, *Mass media and national development: the role of information in the developing countries*, Stanford U.P., Stanford, 1964

Teorell, Jan - Svensson, Torsten, 2007. *Att fråga och att svara – samhällsvetenskaplig metod*. Slovenien: Korotan Ljubljana

Wilkinson, Paul, *Terrorism versus democracy: the liberal state response*, 2., rev. ed., Routledge, London, 2006

Altheide, D. (2009). *Terror post 9/11 and the media* (Vol. 4). New York: Peter Lang.